

Prinčevo potovanje

Le voyage du prince

9+

pedagoško gradivo

KAZALO

Uvodna beseda	2
O filmu	3
Filmografski podatki	3
Vsebina	3
O avtorju in njegova izjava o filmu	4
Zanimivosti	4
Kritike	6
Izhodišča za pogovor in dejavnosti	6
I. Prvi vtisi	6
II. Filmski liki	6
III. Primerjava svetov in časovni trak	15
IV. Spoznavanje zgodovine in kulture	19
V. Podoba–film–interpretacija	27
Priporočene filmskovzgojne dejavnosti	32

Pedagoško gradivo je namenjeno strokovnim delavcem vzgojno-izobraževalnih zavodov in staršem. Slikovno gradivo, ki je uporabljeno v pedagoškem gradivu, si lahko prenesete [tukaj](#). Veseli bomo vaših odzivov in poročil o uporabi gradiva, pošljete jih lahko na petra.gajzler@animateka.si.

KOLOFON

Pedagoško gradivo **Prinčevo potovanje**

Uredila in oblikovala: Petra Gajžler

Izhodišča za pogovor in dejavnosti (I, III – Dejavnost 1, IV, V) so povzeta po pedagoškem gradivu kulturnega centra Les Grignoux – prevod iz angleščine: Maja Ropret

Uvodna beseda, O filmu, Izhodišča za pogovor in dejavnosti (II, III – Dejavnost 2),

Priporočene filmskovzgojne dejavnosti: Petra Gajžler

Lektura: Maja Ropret

Slikovno gradivo: Društvo za oživljanje zgodbe 2 koluta

V digitalni obliki izdalo: Društvo za oživljanje zgodbe 2 koluta, 2021

UVODNA BESEDA

Prinčevo potovanje je napeta animirana pustolovščina, ki z bogato vizualno podobo fantastičnih svetov in s premišljeno zgodbo postavlja v ospredje aktualne dileme sodobnega sveta. Strah pred drugačnim, (ne)enakopravnost različnih kultur, ohranjanje narave, odnos do dobrin in vloga človeka v svetu so le nekatere izmed tem, ki jih film skozi vznemirljive prigode ostarelega princa in dečka Toma približa mlademu gledalcu.

Pedagoško gradivo, ki je pred vami, ponuja bogata in tematsko raznolika izhodišča za samostojno izvedbo pogovora in drugih filmskovzgojnih dejavnosti po filmu z mislijo na različne starostne skupine gledalcev. Film namreč zaradi svoje univerzalne zgodbe nagovarja tako učence kot dijake in v skladu s tem smo pripravili gradivo, ki ga boste lahko uporabljali strokovni delavci tako osnovnih kot srednjih šol.

Film lahko obravnavate pri predmetih zgodovina, družba, biologija, slovenščina, domovinska in državljanska kultura in etika, francoščina, filozofija, sociologija in likovna umetnost.

O FILMU

FILMOGRAFSKI PODATKI

Slovenski naslov: Prinčevo potovanje

Izvirni naslov: Le Voyage du Prince

Države in leto produkcije: Francija, Luksemburg, 2019

Jezik: francoščina s slovenskimi podnapisi

Tehnični podatki: barvni, DCP, 77 minut

Režija: Jean-François Laguionie, Xavier Picard

Scenarij: Jean-François Laguionie, Anik Le Ray

Direktorja animacije: Yann Martinat, Joachim Henrard

Umetniški direktor: Jean-François Laguionie

Glasba: Christophe Héral

Oblikovanje zvoka: Dorine Lelay, Sébastien Marquill

Montaža: Patrick Ducruet

Glasovi: Enrico Di Giovanni, Thomas Sagols, Gabriel Le Doze, Marie-Madeleine Burguet-Le Doze, Célia Rosich, Catherine Lafond, Frédéric Cerdal, Patrick Bonne

Producenti: Armelle Glorennec, Eric Jacquot, Stéphan Roelan

Produkcija: Blue Spirit Productions, Mélusine Productions

Distribucija v Sloveniji: Društvo za oživljanje zgodbe 2 koluta

Uradna spletna stran: princ.animateka.si

Nagrade in festivali (izbor):

- častni kristal za Jean-François Laguionieja, Mednarodni festival animiranega filma v Annecyju 2019
- posebna omemba, tekmovalni program Film Discoveries, Mednarodni filmski festival Kids Kino 2020
- nominacija za nagrado Melies d'Argent, festival Trieste Science+Fiction 2019
- tekmovalni program, Mednarodni festival animacije Anilogue 2019
- uradni tekmovalni program, Mednarodni festival otroškega filma v New Yorku 2020
- nagrada za celovečerni film AniMovie, Mednarodni festival animiranega filma v Stuttgartu 2020
- nagrada ekumenske žirije, Mednarodni filmski festival Schlingel 2020

VSEBINA

Stari vladar plemena Laankov princ Laurent omaga na obali njemu neznane dežele plemena Nioukov. Najde ga dvanajstletni Tom, ki je na skrivnosten način povezan z živalmi, drevesi in pticami, posebno vez pa splete tudi s princem. Ta dobi zatočišče v zapuščenem muzeju, kjer Tom prebiva s starši znanstveniki in njihovo pomočnico.

Tomov oče, profesor Abervrach, v prinčevem prihodu vidi priložnost za vrnitev v Akademijo znanosti, iz katere so ga pred leti izločili, ker je trdil, da poleg njihove obstajajo tudi druge civilizacije razvitih opic, temu pa so drugi akademiki nasprotovali. Prepričani so namreč, da je njihova civilizirana in napredna skupnost edina na svetu. Profesor vsak dan preučuje princa in

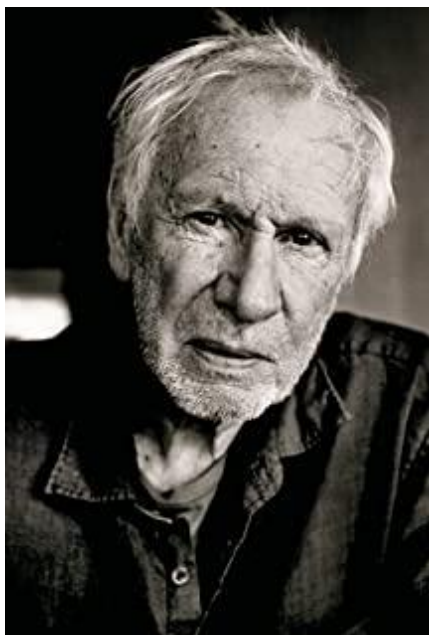
ta se pred njim velikokrat namerno vede kot neuki divjak in ne kot razgledan in izobražen mož, kar je v resnici. Profesorju pri preučevanju pomaga Tom, ki edini razume prinčevo govorico. Princ in Tom se pogovarjata o načinu življenja in vrednotah v njunih deželah, vendar pa Tom večine informacij ne preda očetu, saj želi princa zaščititi pred nevarnostjo.

Nekega dne se Tom in princ skrivaj odpravita v mesto, kjer princ z občudovanjem odkriva čudežni novi svet – od načina življenja prebivalcev mesta Niouton, ki hitijo drug mimo drugega, do javnega prometa in tovarn, ki proizvajajo različne dobrine. Med vožnjo s tramvajem njegovo pozornost vzbudi sekanje gozda, ki se razrašča v mesto in straši Niouke. Akademija znanosti, ki vlada plemenu Nioukov, je v prebivalcih zasadila strah pred gozdom in vsem, kar je povezano z naravo. Oblastniki s pridom izkoriščajo strah za nadzor ljudstva. Eden izmed mestnih predelov je namenjen zabaviščnemu parku, kjer poteka Festival strahu, ki ga Niouki obiskujejo z namenom, da jih prestrašijo namišljene pošasti, ki prihajajo iz narave. Festivala se udeležita tudi Tom in princ. V kinu si ogledata film, ki spominja na King Konga. Vsi gledalci so prestrašeni, le princ uživa in se smeji ob magičnem filmskem doživetju. Njegovo drugačno doživljanje filma pritegne pozornost okolice, in ko se s Tomom vračata proti domu, ju napade skupina zamaskiranih obiskovalcev festivala.

Ko v muzeju odkrijejo, da sta pobegnila, ju po vrnitvi ločijo. Profesor Abervrach in Elisabeth se spreta, saj profesor vztraja pri tem, da svoje novo poročilo predstavi Akademiji znanosti, Elisabeth pa je strah morebitnih posledic tega za njeno družino, ki jo želi za vsako ceno zaščititi. V želji, da bi preprečila profesorjevo veliko razkritje, razmišlja celo o zastrupitvi princa, vendar si kasneje premisli. Profesor Abervrach kljub vsemu predstavi Akademiji znanosti svoje novo poročilo in princa, ki si za to priložnost nadene slavnostno, a po mnenju akademskega zbora čudaško oblačilo. Akademija pospremi profesorjeve ugotovitve najprej z ogorčenjem, nato s posmehom do njegove lahkovernosti. Trdno ostaja prepričana o neobstoju vrste iz druge dežele, ki bi bila enako razvita kot oni. Princ v niouškem jeziku, ki se ga je naučil od Toma, akademikom predstavi svoje miroljubne namene in željo po raziskovanju novih svetov, a ko odkrijejo ostanke njegove raziskovalne odprave in naplavljenе razbitine, ga označijo za nasilnega zavojevalca njihove dežele. Priznajo sicer, da princ prihaja iz druge prekomorske dežele, vendar ga razglasijo za nevarnega, primitivnega vsiljivca in ga zaprejo v živalski vrt. Tom s pomočjo Elisabeth in Nelly reši princa, ki v živalskem vrtu čaka na usmrnitev, in skupaj se podata v Deželo vrh drevesnih krošenj, kjer se princ sreča s prebivalci plemena Woonko. Ti živijo življenje v skladu z vrednotami, ki so popolno nasprotje vrednotam plemena Nioukov – samooskrbno in v sožitju z naravo. Princu uspe v ugodnih razmerah, ki mu jih nudijo Woonki, po lastnem načrtu zgraditi letalo, s katerim odleti novim dogodivščinam naproti, Tom pa ostane med krošnjami, ki jim je od nekdaj pripadal.

O AVTORJU IN NJEGOVA IZJAVA O FILMU

Jean-François Laguionie (1939, Besançon) je francoski animator, režiser in producent, ki je prve filme ustvarjal pod mentorstvom slovitega francoskega mojstra animiranega filma Paula Grimaulta. Za svoja dela, v katerih ostaja zvest predvsem risani tehniki, je prejel številne nagrade, med drugim zlato palmo za najboljši kratki film za **La Traversée de l'Atlantique à la rame** (1978) leta 1978 v Cannesu in veliko nagrado za film **La Demoiselle et le violoncelliste** (1965) leta 1965 v Annecyju.

Filmografija celovečernih filmov:

Gwen, le livre de sable (1985)

Le Château des singes (1999)

L'île de Black Mór (2003)

Le Tableau (2011)

Louise pozimi (Louise en hiver, 2016)

Jean-François Laguionie o **Prinčevem potovanju**:

»S [soscenaristko] Anik Le Ray sva menila, da bo bolje in zabavneje, če moči v tem fiktivnem svetu ne daja v roke vojaški ali politični oblasti, temveč Akademiji znanosti, ki je glede odnosa med opicami in naravo neomajna. Poleg tega sva to 'moderno skupnost' morala umestiti v neko obdobje, ji pripisati nek slog in jasno izoblikovano vedenje, ki bi nas spominjali na lastno zgodovino. Izbrala sva konec 19. stoletja, saj je človek takrat dosegel vrh svojega občutka večvrednosti v primerjavi z naravo in s tistimi, ki po njegovem mnenju niso dosegli enake razvojne ravni.«

ZANIMIVOSTI O FILMU

Prinčevo potovanje je nadaljevanje filma **Le Château des singes** (1999), v katerem smo spremljali potovanje mladega opičjaka Koma, ki ga je princ pred davnimi leti sprejel v svoje kraljestvo. Ta mladi, radovedni in navihani pripadnik plemena Woonko je padel iz drevesnih krošenj, v katerih živi njegovo pleme. V »spodnjem svetu« je mladi opičjak odkril napredno civilizacijo plemena Laanko, ki je precej daleč od preprostega načina življenja v tesnem stiku z naravo, kakršnega je bil vajen dotlej. Ob raziskovanju novega sveta je lahko ponovno pretehtal predsodke o svetu spodaj, ki jih je podedoval od svoje družine. Ta ga je namreč iz strahu pred tujci svarila pred nepoznanim svetom pod krošnjami. V **Prinčevem potovanju** se režiser Jean-François Laguionie po dvajsetih letih vrača k usodi princa plemena Laanko, ki nam skozi svoje spomine daje vpogled v pretekle dogodke, povezane s Komom, hkrati pa ga spremljamo na poti odkrivanja novega sveta, na kateri se v deželi vrh drevesnih krošenj sreča tudi s Komovim plemenom Woonko.

KRITIKE

»Prinčevo potovanje je sosledje pustolovščin, ki govorijo v prid prijateljstvu med generacijami, potrebi po strpnosti do drugih ter želji po usmerjanju pozornosti v to, kar opice (in ljudi) združuje, ne pa poudarjanju tistega, kar jih razdvaja.«

-Allan Hunter, Screendaily

»To je prepričljiva, nežna in premišljena študija ksenofobije v fantastičnem kontekstu, ki jo odlikujeta eleganten in prefinjen slog animacije ter milozvočna glasbena oprema. /.../ Opice, ki bodo navdušile vso družino.«

-Josh Slater-Williams, SciFiNow

»Prinčevo potovanje s tehničnimi argumenti in izrazito jesensko vizualno podobo zagovarja stališče, da je naš čut za civilizacijo že mrtev – in da je čas, da poiščemo alternativo. To slutimo že od vsega začetka, a je dobro, da se nam odvije pred očmi na platnu.«

-Vassilis Kroustallis, Zippyframes

IZHODIŠČA ZA POGOVOR IN DEJAVNOSTI

I. PRVI VTISI

Po ogledu filma povabite učence/dijake, naj delijo prve vtise. Po potrebi jim pomagajte z vprašanji, kot so:

- Vam je bil film všeč? Zakaj?

- Kateri je vaš najljubši lik? Vaš najljubši prizor? Vaš najljubši svet? (Svet Nioukov? Svet Laankov iz prinčevih pripovedovanj? Svet Woonkov, ki živijo vrh drevesnih krošenj?)

- Lahko navedete prizor, ki vas je nasmejal? Prizor, ki vas je prestrašil? Vznemiril? Razjezil? Razžalostil? Kaj pa prizor, ki vas je navdal z občudovanjem?

Deljenje vtisov naj bo sproščeno, vendar v skladu s pravili demokratične razprave, v kateri poslušamo drug drugega in spoštujemo različna mnenja.

Mlajše učence lahko tudi povabite, naj svoj splošni vtis predstavijo z risbo, na kateri naj upodobijo prizor iz filma, ki so ga še posebej močno doživeli.

II. FILMSKI LIKI

Princ na svojem potovanju v novih svetovih spoznava tudi njihove prebivalce in z nekaterimi stke prav posebne vezi. Učenci/dijaki naj razmislijo o likih, ki jih je avtor filma ustvaril v svoji domišljiji in skozi katere pripoveduje zgodbo.

Dejavnost

Nalogo izvedite v manjših skupinah ali posamezno. Mlajšim učencem lahko pomagata osvežiti spomin s slikovnim gradivom iz filma. Učenci/dijaki naj izpolnijo primerjalno tabelo in poročajo

o svojih ugotovitvah, potem pa se o njih pogovorite. Za pomoč in izhodišče za pogovor lahko uporabite opise likov in dodatna vprašanja.

PRINC

Šestdesetletni visoki in prisrčni princ Laurent pripada plemenu Laankov iz opičjega kraljestva. Navdušuje se nad različnimi izumi, predvsem letalnimi napravami, ki jih tudi sam izumlja na papirju, zelo blizu pa so mu tudi naravoslovje, astronomija, poezija ter druge oblike umetnosti. V njemu gori neustavljiva želja po raziskovanju in odkrivanju, kar ga je tudi pripeljalo v Niouton. Princ je očaran na novim svetom in stvarmi, ki se nam zdijo popolnoma vsakdanje. Težave ima z razumevanjem vseprisotnega strahu, ki vlada v plemenu Nioukov, saj ga sam le redko občuti. Nekaj časa igra vlogo, ki so mu jo pripisali v novi deželi, vlogo divjaka, vendar pa se kmalu upre znanstveni eliti, ki utemeljuje svojo oblast na strahu in zakoreninjenih prepričanjih namesto na racionalnih in znanstvenih argumentih. Prijateljstvo z mladim Tomom mu veliko pomeni. Tom ga spominja na prijatelja Koma, ki ga je rešil, ko je padel z dežele vrh krošenj, in ga pogosto omenja v svojih pripovedovanjih. Princ se nauči Tomovega jezika in svoje dogodivščine na potovanju skrbno zapisuje v popotniški dnevnik, ki mu ga je podaril Tom.

Vprašanja

Od kod prihaja princ Laurent? Kateremu plemenu pripada?

Na kakšen način princa po prihodu obravnavajo Tom, njegovi starši in Nelly? Primerjajte odzive posameznih likov. Kako se ob tem počuti princ? Zakaj? Naštejte besede, s katerimi princa opisujejo Tomovi starši in Akademija znanosti? Se vam zdijo besede, ki jih uporabljajo (primitivno bitje, divjak, primerek ...) ustrezne za opisovanje princa? Argumentirajte. Kako bi princa opisali vi? Kako bi se vi odzvali, če bi v svoji okolici naleteli na tujca v stiski? Bi mu pomagali? Kako?

Kakšen je prinčev prvi vtis o Tomu, njegovih starših in Nelly? Kako se jim predstavi?

Opišite razlike in podobnosti med odnosi, ki jih posamezni liki razvijejo s princem.

Zakaj se princ pred Abervrachom velikokrat namerno vede kot neuki divjak? Kako to počne?

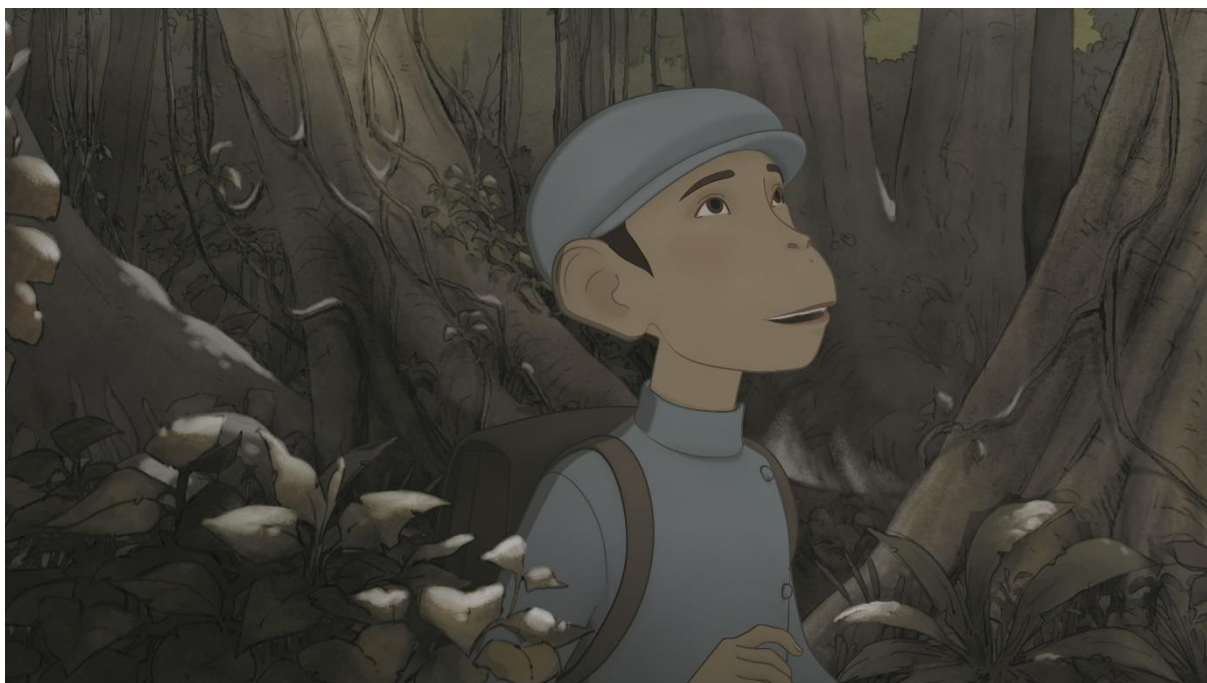
Princ in Tom se odpravita na nočni obisk mesta Niouton. Kakšni so odzivi okolice? Razložite različne odzive prebivalcev mesta Niouton. Od kod izvira njihov strah pred tujci?

V princu gori neustavljiva želja po raziskovanju in odkrivanju novih svetov in stvari. Katera področja ga zanimajo? Kaj rad počne? Vas kak učni predmet v šoli še posebej zanima? Kateri in zakaj? Ali imate kak hobi, ki vas navdušuje in mu posvečate veliko časa? Opišite ga svojim sošolcem in jih navdušite za področje, ki vas zanima. Na kakšen način lahko raziskujemo in odkrivamo nove svetove, kulture, stvari ...? Ali tudi vi radi raziskujete? Se vam zdi to pomembno? Argumentirajte, zakaj da ali ne.

Opišite prinčevo doživljanje novih svetov (Nioutona, Dežele vrh drevesnih krošenj). Katere stvari so v Nioutonu za princa novo odkritje in kako jih poimenuje? Primer: fotografije na steni muzeja so zanj realistične slike. Nad katerimi novimi spoznanji se navdušuje, katerim se čudi?

TOM

Dvanajstletni Tom obiskuje internat, kjer mu je večkrat dolgčas, saj ga šola menedžmenta ne zanima, hkrati pa se zaradi svoje drugačnosti tudi težje vklopi v tamkajšnje okolje. Princa najde nekega dne, ko preučuje ptice na obali, namesto da bi bil v šoli. Ko je bil še dojenček, ga je Elisabeth našla v gozdu in s profesorjem Abervrachom sta ga posvojila. Toma z naravo in njenimi bitji povezuje posebna vez. Razume govorico živali in z njegovim darom si profesor pomaga pri preučevanju princa. Vendar pa je Tom pri tolmačenju prinčevih besed previden in ne prevede vedno vsega. Skrbi ga namreč, da bi v okolju, ki je prežeto s strahom, princa spravil v nevarnost, če bi razkril tako zelo drugačno laanško kulturo, ki ji pripada princ. Med Tomom in princem se med skupnim preživljanjem časa splete prijateljstvo, ki se še dodatno poglobi po nočnem obisku mesta in okrožja strahu. Tom reši princa iz živalskega vrta, kamor ga zaprejo, ko ga obsodijo na usmrteitev, in skupaj zbežita v Deželo vrh krošenj, od koder izvira Tom.

Vprašanja

Opišite Tomov značaj. Kaj rad počne in česa ne mara? Kje se počuti bolj domače in zakaj: v Nioutonu ali v Deželi vrh drevesnih krošenj? Na kakšen način nam film odkriva, v kateremu plemenu se je rodil Tom?

Katero gesto Tom naredi, ko se princ zbudi privezan na posteljo v muzeju, in jo pozneje v filmu še ponovi? Kaj ta gesta pomeni in kaj nam pove o Tomovi osebnosti?

Kakšen odnos splete s princem? Kaj počneta v času, ki ga preživljata skupaj? Kako to, da Tom tako hitro razume prinčev jezik? Kaj imata skupnega in v čem se razlikujeta? Kateri dogodek dodatno poglobi njuno prijateljstvo in zakaj? So ju skupne izkušnje spremenile? Kako?

Tom in princ po starosti pripadata različnim generacijama, vendar se kljub temu med njima splete prijateljstvo. Menite, da je večja starostna razlika lahko ovira za prijateljstvo? Argumentirajte, zakaj da ali ne. Zakaj se kljub veliki starostni razliki med njima splete posebna vez? Kaj se je Tom naučil od princa in obratno? Imate tudi vi kakšnega prijatelja, ki pripada enaki generaciji kot princ? Opišite vaju odnos.

Opišite odnos med Tomom in njegovimi starši. Bi ga opisali kot ljubečega? Argumentirajte, zakaj da ali ne. Sta profesor Abervrach in Elisabeth njegova prava oče in mama? Zakaj Tom profesorju Abervrachu ne prevede vedno vsega, kar mu pove princ?

PROFESOR ABERVRACH

Triinšestdesetletni vzvišeni in povzpetniški profesor Abervrach je znan antropolog in nekdanji direktor Prirodoslovnega muzeja, ki ga je Akademija modernih znanosti zaprla. Profesorja je zaradi trditev o tem, da poleg njihove obstajajo tudi druge civilizacije razvitih opic, izločila iz svojih akademskih krogov, kar ga zelo obremenjuje. Zaradi starosti in odlikovanj mu je prihranjeno družbeno koristno delo, ki bi ga moral sicer kot disident opravljati v delovnem taborišču za zaustavitev razraščanja gozda. Skrivnostni prihod princa mu ponudi priložnost, da Akademiji znanosti ponovno predstavi svojo teorijo, zaradi katere so ga v preteklosti izključili. Obseden s svojo ambicijo, da bi si pridobil sedež v Akademiji, ne posluša svoje partnerice Elisabeth, čeprav je njegova največja zaveznica in bi se z upoštevanjem njenega mnenja najbolj gotovo izognil nesreči.

Vprašanja

Opišite značaj profesorja Abervracha in njegov poklic.

Kdo ali kaj je predmet njegovih preučevanj? Se vam zdi dober znanstvenik? Argumentirajte, zakaj da ali ne. Kaj ga žene v znanstveno raziskovanje? Zakaj ga je Akademija znanosti izločila? Kako se je ob tem počutil?

Kako preučuje princa? Ali je njegovo raziskovanje podvrženo osebnim predsodkom, ki jih ima do princa? Kakšni so ti predsodki in od kod izvirajo?

Kakšen odnos ima do svoje partnerice Elisabeth? Se mu zdi njeno mnenje pomembno? Ali jo spoštuje kot znanstvenico? Kaj pa kot osebo?

ELISABETH

Štiridesetletna inteligentna in natančna vodja laboratorija, ki je svoje življenje je posvetila biologiji. Kljub temu, da s svojim partnerjem profesorjem Abervrachom deli enak pogled na svet in mu je iz ljubezni sledila v poklicno izgnanstvo, ni srečna. Tom je otrok, ki ga ni mogla imeti, in zaveda se njegove drugačnosti. Elisabeth veliko časa preživi v laboratoriju, kjer poskuša razumeti vedenje rastlin, ki napadajo mesto, in poiskati rešitev za njihovo rast. Uspelo ji je doseči spodbudne rezultate pri zmanjševanju agresivnosti njihovega razraščanja. Tudi ona podobno kot njen partner doživlja protislovja: čeprav ima ogromno znanja o naravi, jo človeška narava plaši. Že od samega začetka je mnenja, da jih bo profesor spravil v nevarnost s svojim novim odkritjem. Elisabeth čuti, da princ prihaja iz civilizacije, ki je v marsičem boljša od njihove, in ve, da ga Akademija ne bo sprejela, saj to ni le znanstvena institucija, ampak je tudi politična sila. Tudi ona čuti strah pred Drugim in meni, da ga Akademija uporablja kot orožje za nadzor lastnega ljudstva. Naredila bo vse, da bo Abervracha odvrnila od nadaljevanja njegovega projekta. Iz ljubezni do moža in Toma, ki ga, kot se zdi, počasi izgublja, in da bi rešila svoj laboratorij, je pripravljena iti tako daleč, da celo razmišlja o umoru tistega, ki predstavlja izvor njihovih težav.

Vprašanja

Opišite Elisabethin značaj in njen poklic. Primerjajte ga s poklicem, ki ga opravlja profesor Abervrach. Kdo ali kaj je predmet njenih preučevanj? Zakaj Elisabeth pri svojem delu prihaja v konflikt sama s sabo? Zakaj išče formulo, ki bi ustavila razraščanje gozda?

Zakaj se z družino skriva v muzeju? Česa jo je strah? Zakaj razmišlja o zastupitvi princa in zakaj si premisli?

Kaj povezuje Elisabeth s prebivalci Dežele vrh drevesnih krošenj?

Kakšen je njen odnos do profesorja Abervracha? Kakšen je njen odnos do Toma?

NELLY

Prijazna dvajsetletna znanstvenica je asistentka profesorja Abervracha in Elisabeth. Pripravlja njune poskuse in opravlja vlogo medicinske sestre za princa. Občuduje direktorja muzeja in njuno etično držo, zaradi katere sta se uprla Akademiji in se odločila nadaljevati svoje raziskave. Princu je naklonjena in ne deli Elisabethinih strahov.

Vprašanja

Opišite značaj asistentke Nelly. Kakšna je njena vloga v zapuščenem muzeju?

Kakšen je njen odnos do princa? Primerjajte ga z odnosom, ki ga do princa vzpostavi Elisabeth.

AKADEMIJA ZNANOSTI

Na vrhu družbene hierarhije v Nioutonu je Akademija znanosti, ki je prepričana, da je znanost dosegla končno mejo znanja, zato je vsak napredek lahko le industrijski. Znanost je zato treba zaščititi pred svobodnimi misleci in raziskovalci, ki po mnenju akademije ne morejo več priti do novih znanstvenih dognanj. To je tudi eden od razlogov za zaprtje Prirodoslovnega muzeja, ki je bil namenjen raziskovanju živalskih vrst. Pred petnajstimi leti so številni znanstveniki podvomili o uradnem stališču Akademije in se ji uprli. Akademija jim je postavila ultimatum: ali spremenijo svoje stališče ali pa bodo poslani v delovno taborišče. Večina jih je zbežala v gozd in se naselila vrh drevesnih krošenj, Elisabeth in profesor Abervrach pa sta se skrila v zaprt

muzej, kjer sta skrivaj nadaljevala svoje raziskave. Prinčev prihod na Akademiji sproži vnovično razpravo o profesorjevi tezi, da Niouki niso edino pleme na svetu. Akademija tezo brez kančka dvoma ponovno ovrže, podobo princa pa izkoristi za podpihovanje še večjega strahu med Niouki in še večji nadzor nad prebivalstvom.

Vprašanja

Kakšna je vloga Akademije znanosti v Nioutonu? Kako vlada Nioukom? Kaj počnejo njeni člani v avditoriju? Ali dobro opravljajo svojo funkcijo? Argumentirajte, zakaj da ali ne.

Zakaj je Akademija pred petnajstimi leti zaprla Prirodoslovni muzej? Kakšen je odnos Akademije do drugače mislečih? Kako se Akademija odzove na profesorjevo novo poročilo in na princa? Zakaj ne dopušča dvoma in kritike? Bi ju morala? Argumentirajte, zakaj da ali ne.

Kdo je nosilec izvršilne oblasti v Sloveniji? Kakšna je vloga vlade? Primerjajte Akademijo znanosti s slovensko vlado.

ROSE IN JULIUS

Rose in Julius sta pred 15 leti s somišljeniki zbežala iz Nioutona in se naselila vrh drevesnih krošenj, kjer življenje teče drugače. Woonki, prebivalci Dežele vrh drevesnih krošenj, živijo v sožitju z naravo in vsemi živimi bitji, so samooskrbni in trajnostno naravnani. Rose nabira sadje in zelenjavo, Julius pa opazuje zvezde. Živijo počasi in z užitkom, pa vendar nekatere Woonke včasih popade malodušje, ki ga za trenutek okusi tudi princ. Woonki princu pomagajo postaviti delavnico, da lahko izdelava letalo, s katerim se odpravi novim dogodivščinam naproti.

Vprašanja

Opišite Rose in Juliusa. Kakšna sta po značaju? V čem se razlikujeta od Nioukov? S čim se ukvarjajo Woonki, prebivalci Dežele vrh drevesnih krošenj? Kako Woonki sprejmejo princa v primerjavi z Niouki? Kako in zakaj je njihov odnos do princa drugačen v primerjavi z Niouki?

Kako se princ počuti pri njih? Se njegovo počutje med bivanjem nad krošnjami spremeni? Kako in zakaj? Zakaj princ ne ostane v Deželi vrh drevesnih krošenj in kam se odpravi?

Zakaj so se Woonki izselili iz Nioutona? Kako Woonki opisujejo Niouke? Kako Woonki vedo za dogajanje v Nioutonu?

V dialogu med Rose in princem izvemo, da Woonke včasih popade melanholija. Opišite to čustvo ter razmislite, kakšne posledice ima potrtost za nekatere Woonke in zakaj se jih poloti.

Filmski liki					
Lik	Opis lika in prvi vtis Kakšne so bile vaše prve misli o liku? Za opis značaja uporabite pridevnike. Vam je lik všeč? Zakaj da/ne?	Kako so se vaše misli in doživljanje lika spreminjali skozi film?	Kateri prizori v filmu podpirajo vaše razmišljanje in doživljanje lika?		

III. PRIMERJAVA SVETOV IN ČASOVNI TRAK

Če želite pomagati učencem/dijakom osvežiti spomin na podrobnosti iz filma, jih lahko prosite, naj opišejo in primerjajo vse tri upodobljene svetove. To so opičje kraljestvo (kraj, od koder prihaja princ Laurent in nastopa v prizorih, v katerih se princ v spominu vrača v preteklost), Dežela vrh drevesnih krošenj (kjer živi Tomovo pleme in kjer je dežela Woonkov) ter Niouton (mesto Nioukov, ki ga princ odkrije po brodolomu). S takim opisom ne bi smelo biti pretežno rekonstruirati kronologije filma.

Dejavnost 1

Nalogo lahko izvedete v manjših skupinah. Da bo spominska vaja lažja, naj učenci/dijaki dobijo tri slike iz **Prinčevega potovanja**. Vsaka slika dobro ponazarja enega od treh svetov, predstavljenih v filmu (slike A1–A3). Učencem/dijakom je lahko v pomoč tudi primerjalna tabela na naslednji strani.

Ko se pogovorite v skupinah, boste lahko iz ugotovitev skupaj rekonstruirali pomembne dogodke v zgodbi. To obnovo lahko spremenite v časovni trak, ki ga narišete na tablo. Prvi zaznamek na tem traku bo trenutek, ko Tom najde nezavestnega princa na obali. Ne smete pa ga narisati povsem za začetek traku, da bo dovolj prostora še za dogodke iz preteklosti, o katerih pripoveduje princ in so prikazani kot njegovi spomini. Ti prizori so se odvijali pred brodolomom.

Učence/dijake najprej vprašajte, zakaj po njihovem mnenju prvega prizora filma – v katerem mladi opičjak pomaga brodolomcu – ne bi smeli umestiti na začetek časovnega traku. Namen tega vprašanja je, da razmislijo o umeščanju preteklih dogodkov in o konceptu t. i. *flashbackov* oz. utrinkov iz preteklosti. Spomini na te pretekle dogodke se bodo na traku uvrstili še pred prvi zaznamek.

S podatki iz drugega in tretjega stolpca pa nato drugega za drugim rekonstruirajte dva pomembna koraka na prinčevem potovanju.

A1

A2

A3

Trije svetovi iz Prinčevega potovanja – primerjalna tabela			
	Opičje kraljestvo v spominih	Niouton	Dežela vrh drevesnih krošenj
Liki			
Življenjsko okolje, habitat			
Dejavnosti			
Prevozna sredstva			
Kultura, zanimanja			
Pogledi, vrednote			
V dveh besedah			

Trije svetovi iz <i>Prinčevega potovanja</i> – primerjalna tabela				
	Opiče kraljestvo v spominih	Niouton	Dežela vrh drevesnih krošenj	
Liki	Princ Laurent, [Kom]	Nelly, profesor Abervrach (Victor), Elisabeth, [Tom], predsednik in člani Akademije znanosti	Tom, Rose, Julius	
Življenjsko okolje, habitat	Grad	Stavbe, muzej, laboratorij, rastlinjaki, Akademija znanosti, delavnica, veleblagovnice, Festival strahu, živalski vrt, invazivni gozd, luči ipd.	Gozd, kolibe, vrtovi in viseči mostovi v krošnjah, delavnice 'naredi sam' ipd.	
Dejavnosti	Slikarstvo, glasba, ples (balet), branje (o umetnosti), opazovanje z daljnogledom, konstruiranje letelih strojev (znanost), lov ipd.	Proizvodnja izdelkov na tekočem traku in njihova prodaja, sečnja gozda – obrezovanje, sekanje, zastrupljanje; obisk Festivala strahu itd.	Nabiranje sadja in zelenjave, učenje jezika ptic (kmalu tudi dreves!), kajenje pipe, opazovanje zvezd	
Prevozna sredstva	Konj	Električni tramvaj	Dvižni sistem košar, ki se upravlja s škripci	
Kultura, zanimanja	Eleganca (tkanine, preproge, slike ipd.), epikurejstvo	Festival strahu, potrošništvo ipd.	Narava in zvezde, filozofska meditacija, nagnjenost k brezdelju ipd.	
Pogledi, vrednote	Želja po letenju, odkrivanju sveta, uživanju življenja, svobodi, spoštovanje tujcev ...	Strah pred drugimi, obsedenost z varnostjo, ozkoglednost, zadržanost, nečustvenost, anonimnost, individualizem, neomajna prepričanja ipd.	Uživanje življenja, dolgo življenje, življenje v sožitju z naravo, vzdrževanje dobrih odnosov z bližnjimi ipd.	
V dveh besedah	UMETNOST, KULTURA	TEHNOLOGIJA, POTROŠNJA	NARAVA, EKOLOGIJA	

IV. SPOZNAVANJE ZGODOVINE IN KULTURE

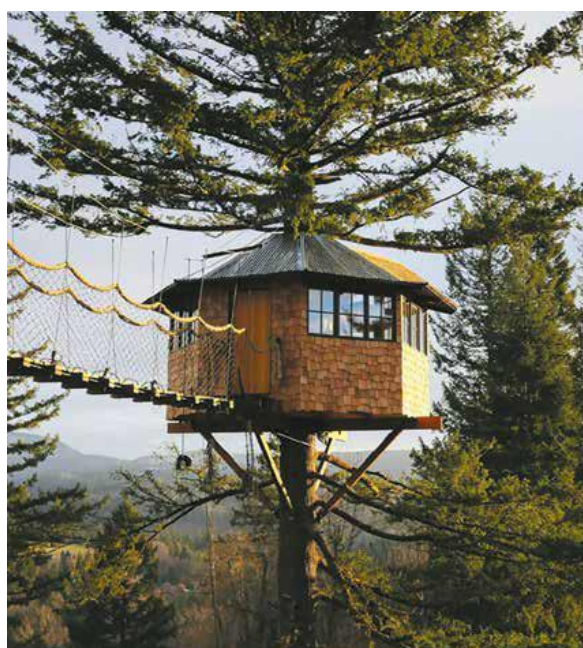
V III. sklopu smo izpostavili tri zelo različne svetove, IV. sklop pa je namenjen temu, da jih učenci/dijaki podrobneje umestijo. Vsak od svetov namreč ponuja reference na znana zgodovinska obdobja. Opičje kraljestvo se tako v številnih pogledih nanaša na italijansko renesanso 15. in 16. stoletja, upodobitev Nioutona pa so navdihnili evropska mesta iz časa industrijske revolucije ob koncu 19. in začetku 20. stoletja. V tem sklopu bomo te zgodovinske in kulturne reference podrobneje raziskali.

Dejavnost

Začnite v veliki skupini in se najprej posvetite Deželi vrh drevesnih krošenj. Za začetek omenite, da se ime dežele nanaša na vrhnji del dreves v tropskem gozdu, ki je neposredno izpostavljen soncu in katerega povsem svojstven ekosistem se ponaša z veliko biotsko raznovrstnostjo. Čeprav sta ta dežela in njena civilizacija zgolj plod domišljije režiserja Jeana-Françoisa Laguionieja, pa spominjata na način življenja, ki ga nekatera plemena ohranjajo še danes, denimo pleme Korowai (sliki B1 in B2), navezujeta pa se tudi na okoljski trend življenja v najtesnejšem stiku z naravo, denimo v drevesnih hišicah.

B1

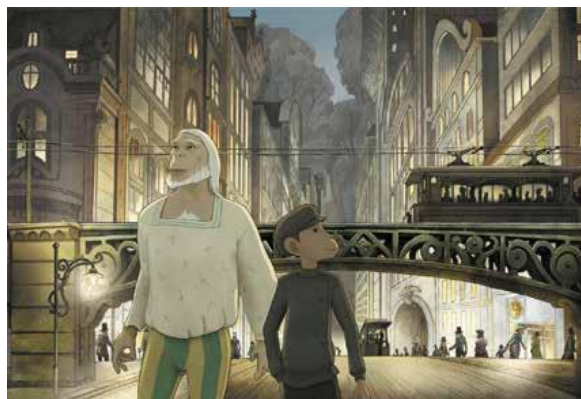
B2

Nato pojasnite, da sta svetova Laankov in Nioukov – ki sta prav tako nastala v režiserjevi domišljiji – veliko bliže resničnosti, čeprav je to bolj ali manj oddaljena resničnost in čeprav so vanjo vneseni anahronizmi (pojmi iz drugih zgodovinskih obdobj), ki film namenoma odmikajo od realistične upodobitve. Temu sledi prepoznavanje pomembnih zgodovinskih obdobj, ki sta navdihnili ta dva svetova.

Z učenci/dijaki si ogledajte slike sklopa C (slike C1–C14, stran 25) in jih povabite k razmisleku o tem, po katerih merilih bi jih lahko razdelili v dve kategoriji in jih povezali bodisi z opičjim kraljestvom (slika A1) ali z Nioutonom (slika A2).

A1

A2

Razdelite učence/dijake v dve skupini glede na to, kateri svet jim je ljubši, in jim poleg slik dajte tudi besedilo, povezano z njihovim izbranim svetom. Prvo besedilo govori o italijanski renesansi (besedilo 1, stran 22), drugo pa o industrijski revoluciji (besedilo 2, stran 23). Učenci/dijaki naj po spominu in slikah iz filma v besedilih poiščejo elemente, ki so jih opazili v **Prinčevem potovanju**. Te podrobnosti lahko v besedilu podčrtajo ali obarvajo.

Dejavnost zaključite s skupnim pogovorom. To je priložnost, da učenci/dijaki med drugim podrobneje umestijo zgodovinski obdobji v čas. Tisti, ki so v filmu opazili kakšen anahronizem, naj o tem poročajo razredu.

Obrazložitve

V nadaljevanju sledi pregled glavnih zgodovinskih in kulturnih referenc, ki jih najdemo v filmu. Nanje se lahko naslonite, da dopolnite ugotovitve učencev/dijakov. Sledi jim seznam anahronizmov, ki so jih učenci/dijaki morda opazili ob ogledu ali se jih spominjajo iz filmskih prizorov. Nekaj anahronizmov najdete v uokvirjenem besedilu 3 (stran 24).

Ob primerjavi slik A1 in A2 (prva prikazuje prinčev svet, druga pa svet Nioukov) najprej pade v oči raba barv. Topli, predvsem oranžni toni, ki jih v gradu Laankov riše svetloba zahajajočega sonca, so v močnem kontrastu s pridušenimi barvami Nioutona. Mesto osvetljuje medla svetloba, ki prihaja skozi okna stavb. Topli in hladni toni ustvarijo prvo očitno razliko med upodobljenima svetovoma.

Kraljestvo Laankov

Ko si bodo učenci/dijaki ogledali slike od C1 do C7 in prebrali kratko besedilo o renesansi, bodo bržkone na sliki A1 z lahkoto prepoznali številne podrobnosti, ki se nanašajo na to obdobje. Kockast talni vzorec priključ v spomin dela flamskega umetnika Vermeerja (slika C5), ki je razvil slikanje v perspektivi, torej upodabljanje globine in prostornine. V prostoru stoji slika, ki se nanaša na Tizianovo Venero (slika 6) ali Botticellijevo delo. Upodabljanje gole ženske, ki leži na zofi, se je navdihovalo pri grški in rimski antiki. S stropa visijo leteči stroji, ki so videti kot tisti, ki si jih je zamislil Leonardo da Vinci (slika C1). Ugibamo lahko, da so na listih papirja, raztresenih po tleh, načrti, ki si jih je zamislil princ. Ob njem dekle igra na lutnjo (slika C4), ki se je pojavila v tistem času. Vidimo tudi preproge in težke zavese, ki so bile tedaj modne v plemiških domovih. Tiskane knjige so se pojavile po Gutenbergovi iznajdbi tiskarskega stroja.

Omenimo lahko še veliko pomolno okno, skozi katero vstopa v prostor dnevna svetloba, in teleskop (slika C3). Ta prinčev pripomoček za opazovanje obzorja so izumili le malo pred obravnavanim obdobjem.

Ob branju besedil naj učenci/dijaki poleg tega primerjajo prinčevo potovanje z velikimi odpravami, ki so zaznamovale to obdobje. Princa med iskanjem drugih dežel zanese v Niouton. Tam osupel odkrije civilizacijo, za katero sploh ni vedel. Kolumbovo odkrivanje indijanske civilizacije in kulture je bilo temu podobno. Ko princ omeni srečanjem s Komom, je njegova zgodba ponazorjena s prizori lova na konju. V renesansi je bila ta dejavnost tradicionalno rezervirana za člane kraljeve družine in plemiške dvorjane. Slika C2 prikazuje princa Lorenza Medičejskega 'Veličastnega'. Tudi on je upodobljen na konju med lovom. Njegovo ime je povezano z imenom princa iz filma, sicer pa je Lorenzo v tistem času vladal Firencam. Mesto je tedaj tudi po njegovi zaslugi cvetelo in je bilo središče intelektualnega in umetniškega življenja. Princ je kot mecen vplival na življenje številnih umetnikov, kot sta Botticelli in Leonardo da Vinci.

Na sliki C7 je zbranih več značilnih elementov, ki jih lahko vidimo tudi v filmu, denimo lutnja, globus, ki spominja na tistega v prinčevi sobi v muzeju, odprta knjiga, oblačila moža na levi, ki spominjajo na oblačila, ki jih princ nosi ob predstavitvi na Akademiji znanosti, ipd.

Mesto Niouton

Ko si bodo učenci/dijaki ogledali slike od C8 do C14 in prebrali besedilo 2, bodo najverjetneje prepoznali povezavo s svetom Nioukov. Če lik princa Laurenta namiguje na princa Lorenza Medičejskega, pa ime mesta Niouton – enakozvočnica priimka Newton – priključuje v spomin znamenitega znanstvenika 17. in 18. stoletja. Isaac Newton je bil britanski fizik, matematik, filozof in astronom. Najbolj znan je po teoriji gravitacije ter po iznajdbi teleskopa. Njegova knjiga *Matematična načela filozofije narave* danes velja za eno najpomembnejših del v zgodovini znanosti. Ime mesta s tem dobro ponazarja svet, poln znanstvenih inovacij. Med njimi so dvigalo, s katerim se princ povzpne v višja nadstropja muzeja, dvonadstropni tramvaj (sliki C8 in C12), s katerim se s Tomom odpeljeta na izlet v mesto, ulična razsvetljava s svetilkami, kakršne so upodobljene na številnih ilustracijah Pariza iz tistega časa (slike C8, C9, C12 in C14), žarnice, ki umetno razsvetlijo galerije muzeja, mehanizirani delovni postopki v delavnici, kjer izdelujejo majhne italijanske naprave za pripravo kave in kjer mu Tom pokaže delavce za tekočimi trakovi (slika C13), ipd. Široke haussmannovske avenije (sliki C9 in C14) vzbudijo prinčevo občudovanje, takoj ko vstopi v mesto. »Kakšna čudovita zamisel, da se tako dosledno izprazni in poravna ulice! In kako preprosta! Morali ste samo izsekati pas gozda, postaviti stolp in vse skupaj ponoviti v nekaj različicah! (...)« vzklikne. In nenazadnje, tudi oblačila, ki jih nosijo Niouki na ulici, povsem odslikavajo modo, kot jo lahko vidimo na slikah C8, C9 in C14.

Skoraj vse slike iz tega sklopa se z nečim navezujejo na kraj, ki ga prikazujejo, to je Pariz. Kratko besedilo poleg tega potrjuje, da je Prirodoslovni muzej – z galerijami, rastlinjaki (slika C10), vrtovi in menažerijo (slika C11) – v francoski prestolnici zares obstajal in še vedno obstaja. Vse to kaže, da si je režiser *Prinčevega potovanja* brez dvoma zamislil Niouton po vzoru Pariza 19. stoletja, čeprav so dogajanje – denimo maščevanje gozda, opustitev muzeja in skrivne raziskave, ki se tam opravljajo – in širši kontekst zgodbe povsem izmišljeni.

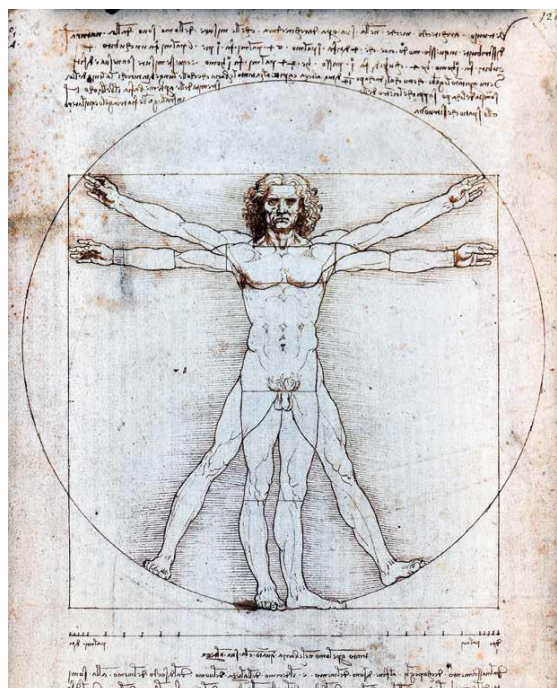
Besedilo 1: italijanska renesansa

Renesansa je gibanje napredka in preroda, ki se je pojavilo v Italiji ob koncu 14. stoletja ter se v 15. in 16. stoletju razširilo po Evropi. Rodilo se je ob koncu srednjega veka v mestih, kot so Firenze in zatem še Rim in Benetke, ter vplivalo na osrednje vidike življenja, kot so umetnost, arhitektura in kultura v splošnem, znanost, tehnologija, ekonomija, politika, religija ipd. Italija je bila tedaj razdeljena na več sinjorij, ki so bile v rokah plemiških družin in so tekmovala med seboj z umetniškimi iznajdbami, s katerimi so želele pokazati svojo moč. Med temi plemiškimi družinami so najbolj znani Medičejci, ki so tedaj vladali v Firencah. V tem mestu je živel tudi Leonardo da Vinci. To je italijanski umetnik, ki je znan po svojih risbah letečih strojev, zaslovel pa je tudi z risbo Vitruvijca (desno spodaj), ki zelo podrobno prikazuje idealne proporice človeškega telesa, in portretom Mona Lize, ki je danes na ogled v pariškem Louvru. Renesansa je bila poleg tega obdobje, v katerem je človek hotel osvojiti svet in ga je zanimalo okolje, ki ga je odkrival na novo. To je torej doba velikih raziskovalcev, kot je Krištof Kolumb, in velikih odprav, ki so privedle denimo do odkritja obeh Amerik. Vse te iznajdbe in odkritja so zamajali predstavo o svetu, kakršno so takrat gojili ljudje na Zahodu. Pod njihovim vplivom se je intelektualna misel močno razvila, pri čemer je bilo v ospredju filozofsko vprašanje o stanju človeka in njegovem mestu na Zemlji, pa tudi v vesolju. Kaj je človeško življenje? Kaj je smrt? Kaj je naš cilj na Zemlji? Vsa ta vprašanja so izoblikovala humanistično misel ter postavila človeka v središče zanimanja – na mesto, na katero je srednji vek postavljaj Boga.

V literaturi dela pisateljev, kot sta Montaigne in Rabelais, pričajo o tem, kako močno so ljudje v tem obdobju hlepeli po znanju, pa tudi o novih humanističnih vrednotah, kot sta strpnost in svoboda. V slikarstvu, kiparstvu in arhitekturi so se renesančni umetniki vračali h klasični antiki. Navdih so črpali predvsem iz grške in rimske mitologije, vendar so pripisovali pomen tudi realistični upodobitvi človeškega telesa – pogosto golega – in

narave. Z odkritjem pravil perspektive je bilo to lažje. Po zaslugi novih glasbil, denimo lutnje, ki je za to obdobje posebej značilna, se je razvila tudi glasba. V znanosti pa so številni učenjaki s svojim prispevkom k človeškemu znanju korenito spremenili človekov pogled na svet. Po zaslugi njihovega dela sta poljski učenjak Kopernik in za njim italijanski učenjak Galilej dokazala, za se Zemlja vrti okoli svoje osi in okoli Sonca. Ta heliocentrična teorija je porušila prepričanje, da je Zemlja središče vesolja. Galilej je v želji, da bi izboljšal astronomsko opazovanje, izpopolnil refraktorski teleskop. S tem instrumentom je odkril in raziskoval Sončeve pege, topografijo Lune, Jupitrove lune, Saturnove prstane itd.

Napredovalo je tudi medicinsko znanje, na številnih področjih je prišlo do izboljšav. Oče kirurgije Ambroise Paré je posvetil zadnji del svojega življenja pisanju številnih knjig o kirurgiji, pa tudi urologiji, oftalmologiji, porodništvu, stomatologiji ipd. Nemški založnik Gutenberg je iznašel tisk, ki je postal eden ključnih izumov, saj je omogočil hitro in obsežno širjenje idej in novega znanja.

Besedilo 2: industrijska revolucija

Pojem industrijska revolucija označuje čas med koncem 18. in začetkom 20. stoletja. To je bilo v zahodnem svetu (Evropi in Združenih državah Amerike) z vidika sprememb pomembno zgodovinsko obdobje. Znanstvene raziskave so nenehno napredovale in tlakovale pot do številnih velikih iznajdb, denimo filma, ki so občutno vplivale na večino vidikov družbenega in gospodarskega življenja. Parni stroj deluje po načelu spreminjanja pare, ki nastaja pri segrevanju vode s kurjenjem premoga, v mehansko energijo. Ta postopek je korenito spremenil promet na dolge razdalje. Razvoj parne lokomotive je privedel do rojstva in hitrega razmaha železnice. Odkritja na področju energetike (nafta, elektrika) so poleg tega tlakovala pot do ključnih izumov, predvsem tistih na osnovi električnega toka. Po zaslugi prvega telegrafa in pozneje telefona se je vzpostavila komunikacija med oddaljenimi kraji. Po zaslugi električnega motorja je v večino večjih mest prišel tramvaj, za njim pa še avtomobil in letalo. Žarnica je povzročila revolucijo tako v javni kot zasebni razsvetljavi, vsaj v domovih srednjega razreda. Električna energija je omogočila samodejno gibanje in mehanizacijo delovnih orodij. Ko so se zakonitosti delovanja strojev razširile tudi v industrijo (tovarne, delavnice ipd.), so se številni koraki proizvodnega procesa lahko avtomatizirali. Za delavce je to pomenilo začetek tekočih trakov in novo organizacijo dela, po kateri so opravilo razdelili na več ločenih nalog. Delavec v tem zaporedju dobi točno določeno mesto. Neutrudno ponavlja enake gibe s predmeti, ki samodejno pridejo do njega, pri čemer hitrost procesa določi vodja proizvodnje. S takim sistemom proizvodnje je mogoče izdelati veliko, proizvodi pa so standardizirani, kar pomeni, da so povsem enaki. Za prodajo teh velikih količin proizvedenega blaga so se v velikih mestih odprle prve veleblagovnice. Postopno so se opremile s prvimi dvigali in tekočimi stopnicami, ki prav tako izvirajo iz 19. stoletja.

Po zaslugi vseh teh iznajdb je trgovina dosegla velik razmah. Na eni strani so bili lastniki tovarn in njihovi bankirji, ki so obogateli. Pomaknili so se v srednji razred, obenem pa postali največji potrošniki blaga, ki so ga proizvajali. Na drugi strani so bili delavci, ki so jih prvi zaposlovali, in ti so bili pogosto slabo plačani in podvrženi izčrpavajočemu delovnemu tempu. A ko je proizvodnja zacvetela, se je na tistem področju začela povečevati tudi zaposlenost. Prebivalstvo, ki se je dotlej večinoma preživljalo s kmetijstvom, se je začelo seliti v mesta in v neposredna obrobja mest, kjer so stale tovarne. Ta pojav se imenuje ruralni eksodus. Kmetijska družba se je za vedno spremenila v industrijsko in trgovinsko družbo. Proces industrializacije je korenito zarezal v razvoj mest. Njihovo prebivalstvo se je nenadoma izjemno povečalo, a razvoj stanovanjske in mestne infrastrukture vsem novim prišlekom ni zmožal slediti. Prenaseljena in nezdrava mesta so prizadele bolezni in revščina. Taka kakovost življenja je zahtevala nov pristop k urbanemu okolju in rodil se je Haussmannov slog¹. Neprimerne stanovanjske okolišče so denimo v Parizu zamenjale dolge, ravne, impozantne ulice, ki so mesto razdelile na ulične bloke. Ulice so se razširile. Spremenile so se v prostorne bulvarje, ki še danes dajejo obliko panorami francoske prestolnice. Na obeh straneh teh ulic in avenij so se vrstile identične stavbe. V njih so bili novi, zračni in svetli stanovanjski prostori, namenjeni premožnim posameznikom, kot so bogati tovarnarji, lastniki prodajaln, bankirji ipd. Delavski razred je bil odrinjen v oddaljene predele mesta.

Piko na i so podobi Pariza dali številni parki in vrtovi. Med vsemi zelenimi površinami posebej izstopa botanični vrt Jardin des Plantes. Nastal je že prej, v začetku 17. stoletja, in se razteza na več kot 22 hektarjih. To je sedež in glavna lokacija Prirodoslovnega muzeja, enega najstarejših središč znanstvenega raziskovanja na svetu. V 19. stoletju so stavbe, v katerih se nahajajo različne zbirke tega muzeja, preuredili ali povečali, da so lahko postavili na ogled še nove in čedalje številčnejše zbirke. Muzej je do neke mere tako simbol znanstvenega in tehničnega napredka tistega časa. Jardin des Plantes obsega več jeklenih rastlinjakov, v katerih najdemo številne rastlinske vrste z vsega sveta, Menažerijo, ki je eden najstarejših živalskih vrtov, in več znanstvenih galerij, denimo Veliko galerijo evolucije.

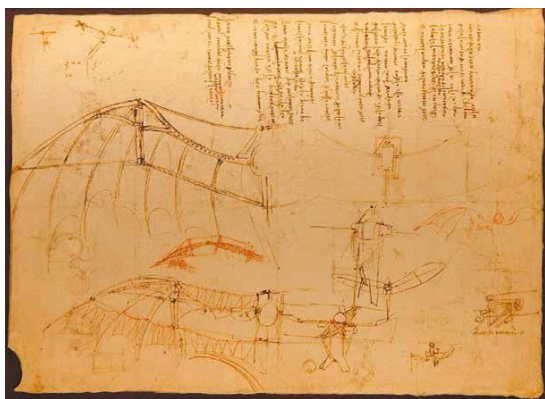
¹ Napoleon III. je pri baronu Haussmannu naročil prenovu urbanistične in arhitekturne zasnove pariških stavb. To je vplivalo tudi na arhitekturo drugih večjih mest tistega časa.

Besedilo 3: nekaj anahronizmov

- Tom uporabi izraz »načrtno zastaranje«, s čimer princu pojasni redno obnavljanje potrošnega blaga, ki ga kupuje prebivalstvo. Danes se izraz zelo pogosto uporablja za politiko, po kateri proizvajalci namerno omejujejo življenjsko dobo izdelkov ter s tem spodbujajo trg ter povečujejo prodajo in dobiček. Čeprav je ta metoda v rabi že dolgo, pa jo ob koncu 19. stoletja pod tem imenom še niso poznali.
- Konji so v Nioutonu povsem nepoznani. V 19. stoletju pa je bil konj zelo pogosta žival v vsakdanjem življenju Evropejcev in tudi širše. Predvsem na podeželju so bili konji zelo koristni pri kmetijskih opravilih, v mestih pa so med drugim vlekli poštno kočije in konjske tramvaje, kot prikazujejo fotografije tega sklopa.
- Leseni katapult, ki ga naplavi na obalo po tistem, ko vojaška oprema, konji in prinčeva enota končajo v vodi, je bojno orožje, ki so ga uporabljali v klasični antiki. V srednjem veku so ga večkrat predelali in naposled v 14. stoletju zamenjali s topom. To je bilo tik pred rojstvom renesanse, obdobja, ki je navdihnilo svet Laankov.
- Film *King Kong* – iz katerega se norčujejo v filmu, ki ga predvajajo prestrašenemu občinstvu na Festivalu strahu – sta leta 1933 posnela režiserja Merian Caldwell Cooper in Beaumont Schoedsack, torej skoraj štirideset let po tem, ko sta brata Lumière leta 1895 izumila napravo, imenovano kinematograf, in so bili na dogodkih, podobnih temu v filmu, predvajani prvi filmi.

King Kong, film režiserjev Meriana Caldwell Cooperja in Beaumonta Schoedsacka, 1933.

C1 – Risba iz beležnice Leonarda da Vincija.

C2 – Benozzo Gozzoli, *Sprevod Svetih treh kraljev: Procesija najmlajšega kralja*. Detajl s freske, naslikane med letoma 1459 in 1462. Kapela Treh kraljev, Palazzo Medici-Riccardi, Firenze.

C3 – Giuseppe Bertini, *Galilej uči beneškega doža uporabljati teleskop*, 1858. Villa Andrea Ponti, Varese.

C4 – Melozzo da Forlì, *Angel, ki igra na lutnjo*, okoli leta 1480. Odstranjeni fragment freske, Vatikanski muzeji.

C5 – Johannes Vermeer, *Umetnost slikanja*, okoli leta 1666. Umetnostnozgodovinski muzej, Dunaj.

C6 – Tizian, *Urbinska Venera*, 1538. Galerija Uffizi, Firenze.

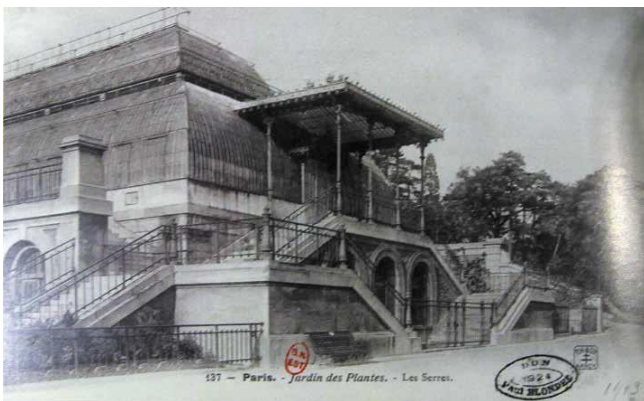
C7 – Hans Holbein mlajši, *Ambasadorji*, 1533. Narodna galerija, London.

C8

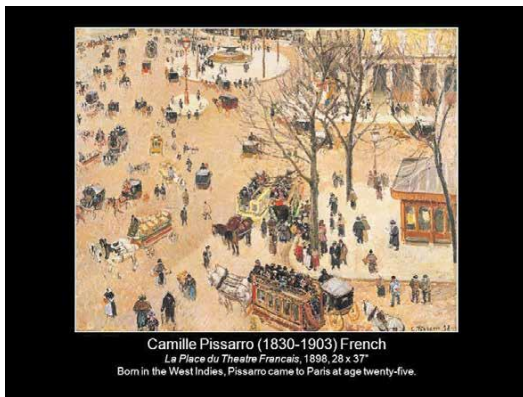
C9 – Gustave Caillebotte, *Pariška ulica, deževen dan*, 1877. Umetnostni inštitut v Chicagu.

C10

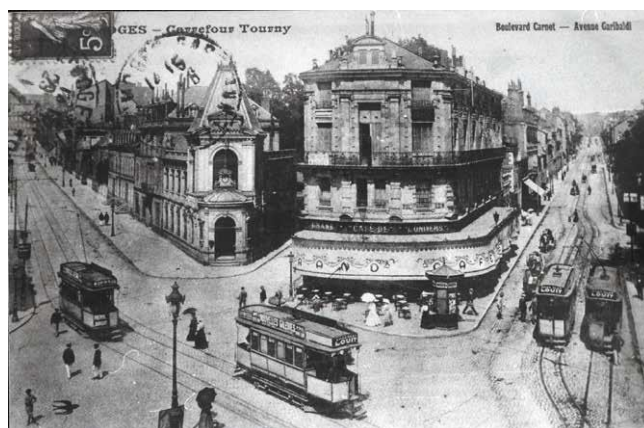
C11

C12 – Camille Pissarro, *Place du théâtre français* (Trg francoskega gledališča), 1898. Pokrajinski muzej umetnosti v Los Angelesu.

C13 – Fordovi tekoči trakovi, 1913.

C14

V: PODOBA–FILM–INTERPRETACIJA

Režiser prek svetov Laankov, Waankov in Nioukov načinja pereče teme današnje človeške družbe. V. sklop ima dva cilja: voditi učence/dijake skozi vajo v interpretaciji filma, obenem pa jih spodbuditi k malce bolj poglobljenemu razmisleku o stanju človeka in njegovem mestu na Zemlji. To sta namreč ključni temi, ki ju film odpira, sklop pa lahko spodbudi obravnavo tudi marsikaterega drugega vprašanja. Mlajši učenci naj medtem zgolj poskusijo povezati film z nekaj slikami, ki na prvi pogled nimajo veliko skupnega s filmom.

Dejavnost

Učence/dijake povabite, naj med slikami (D1–D6, stran 31) izberejo prvo, ki jo povežejo s filmom. Nato jih glede na njihovo izbiro razdelite v skupine, znotraj katerih bo potekal pogovor o povezavi med izbrano sliko in filmom. Ob slikah lahko zastavite naslednja vprašanja:

- Katere elemente na sliki je mogoče primerjati s tistimi v filmu?
- Na kateri prizor ali prizore iz filma pomislite ob pogledu na sliko?
- Katere aktualne probleme sodobne človeške družbe, ki jih film osvetljuje, lahko izluščimo iz teh povezav in kako se do njih opredeljuje film oz. njegov avtor?
- Kako se do izpostavljenih problematik opredeljujete vi? Razmislite o aktualnih dogodkih, ki so se zgodili ali pa se še dogajajo na lokalni/nacionalni ali globalni ravni in jih lahko povežete s filmom.

Vaja se zaključi s skupnim pogovorom o pomenu vsake od ugotovljenih povezav.

Ne pozabite, to je samo vaja v interpretaciji. Vsak lahko najde svojo povezavo s filmom. Pravilnih ali nepravilnih odgovorov ni, vendar pa morajo biti odgovori čim bolj utemeljeni.

Tematska izhodišča

Slike v splošnem osvetlijo film z različnih zornih kotov ter služijo kot izhodišče za pogovor o temah, ki jih film izpostavlja. Interpretacije, ki sledijo, so samo primeri, s katerimi si lahko pomagate pri usmerjanju pogovora ob koncu sklopa.

D1 - Strah pred tujci

Ko princa naplavi na obalo Nioutona, ga na njegovo srečo najde Tom in ga odpelje k svojim posvojiteljem. Čeprav princ ne govori njihovega jezika, ga vzamejo za svojega in ga obravnavajo kot pripadnika iste vrste. Za profesorja Abervracha predstavlja prinčev prihod priložnost, da članom Akademije znanosti pokaže, da tudi drugje živijo pripadniki iste vrste, čeprav govorijo drugačen jezik, se drugače vedejo in imajo drugačne navade. Pred leti so ga namreč zaradi zagovarjanja te teorije izključili iz Akademije. Princ po tem, ko se preneha skrivati in se predstavi pred Akademijo, v svetu, ki mu vlada strah pred drugačnim in tujim, vzbudi toliko sumničenja in zaničevanja, da konča v živalskem vrtu, kjer naj bi dočakal usmrtitev.

Slika D1 se nanaša na ogromno število migrantov, ki med iskanjem boljšega življenja ob vsesplošni evropski brezbržnosti umrejo pri prečkanju Sredozemskega morja. Princa najprej skrivaj nastanijo v muzeju, pozneje pa postane vsesplošna tarča posmeha in ga zaprejo v živalski vrt, kot bi bil nevarna žival. Podobno se različne stopnje nestrpnosti do migrantov kažejo tudi v državah zahodnega sveta.

Film prek prinčeve usode pokaže, da je strah pred Drugim, strah pred tujcem pravzaprav povsem neracionalen. Še Elisabeth, ki ga sprva poskusi zastrupiti, si pozneje premisli in prizna,

da je princ »dober človek«, in mu pomaga, da se izogne usmrtni, na katero je bil obsojen. Film v ospredje postavlja vrednote, kot so znanje, strpnost in odprtost za različnost. Te so danes še posebej pomembne, saj so življenjske razmere v nekaterih koncih sveta s političnega, gospodarskega, družbenega ali podnebne vidika tako zapletene, da tamkajšnje prebivalstvo za preživetje skorajda nima druge možnosti, kot da poskusi doseči države zahodnega sveta, ki se s tako nestabilnostjo v tem trenutku večinoma ne soočajo.

D2 - Ohranjanje narave

Princ med nočnimi pohodi s Tomom opazi, da se gozd vse bolj razrašča in s svojim rastlinjem in koreninami vdira v mesto, kar ga preseneti. Tom mu pojasni, da je po prepričanju nekaterih ljudi tak upor narave povzročilo širjenje mesta in da naj bi se gozd na tak način maščeval za nespoštljivo ravnanje ljudi. V dobesednem pomenu to ne more biti drugega kot fantazijski zaplet, a hkrati odraža številne človeške prakse, ki vodijo v uničevanje okolja: onesnaževanje, izpuščanje toplogrednih plinov v ozračje, pretirano potrošnjo, ki je delno posledica politike načrtnega zastaranja, rabo številnih tehnoloških pripomočkov ipd. Načrtno zastiranje je pojem, ki ga Tom omeni, ko princu pripoveduje, da »morajo Niouki izdelek čez čas zavreči, tudi če je še v dobrem stanju, in kupiti novega«. Ta pojem je nekoliko anahronističen. Če analogijo privedemo do skrajnosti, bi maščevanje gozda v filmu skorajda lahko primerjali z naravnimi katastrofami – denimo poplavami, dvigovanjem morske gladine, uničujočimi nevihtami in cikloni –, ki so zaradi skoraj nepovratnega globalnega segrevanja čedalje pogostejše, le da v tem primeru ne gre za rastlinje, temveč za podnebje in vodo.

V tem pogledu Dežela vrh drevesnih krošenj pomeni zanimivo alternativo. Tamkajšnje prebivalstvo živi skromno in je samozadostno. Živijo zgolj od tega, kar jim nudi narava (les, plezalke, plodovi, zelenjava ipd.), in uporabljajo samo obnovljivo energijo (veter, vodo in sonce). Slika D2 upodablja enako sporočilo: nujno moramo zaščititi planet z radikalno spremembo našega načina življenja.

D3 - Pomen dvoma in kritike

Victor in Elisabeth v mestu Niouton opravljata svoje znanstvene raziskave v tajnosti. Skrivne aktivnosti potekajo v Prirodoslovnem muzeju, njegovih rastlinjakih in laboratorijih, ki so zdaj povsem opuščeni in zapuščeni. Ko Tom reši princa, ta kraj zanj postane priročno zatočišče. Petnajst let pred tem so profesorja Abervracha izključili iz Akademije znanosti, ker ni mogel dokazati svoje teze, da Niouki niso edino opičje pleme na svetu. Ko v mesto pride princ, je ta v profesorjevih očeh tujec, ki ne govori njegovega jezika in se nenavadno vede. Zanj je prinčev prihod obenem priložnost, da napiše novo poročilo in končno dokaže svojo teorijo. A ko jo zagovarja pred akademiki, ne prepriča nikogar, saj se vsi želijo samo čim prej vrniti k projektu hitrega tramvaja. Z mislimi so drugje, iz njegovega zagovora se norčujejo in zanj niso dojemljivi. Princ obvelja za »podopico«, ki je pobegnila s Festivala strahu, in konča v kletki živalskega vrta kot divja žival.

Mnenje akademikov lahko povzamemo nekako tako: Obstoja Drugega ni nihče dokazal, zato Drugi ne obstaja. Vsakdo, ki njihovo gotovost postavi pod vprašaj in poskusi dokazati, da je to nesmisel, je osumljen delovanja proti znanosti in izločen iz znanstvenih krogov. Kadar znanost zagovarja gotovost in je ob tem gluha za ugovore, pravzaprav sooblikuje prepričanja in se s tem nekako izenači z religijo.

Vsi denimo vemo, da se Zemlja vrti okoli svoje osi in kroži okoli Sonca (heliocentrizem). A preden je Kopernik v 17. stoletju dokazal to teorijo, je bilo kot znanstvena resnica sprejeto prepričanje, da Zemlja miruje v središču vesolja (geocentrizem), vse zvezde in planeti, vključno s Soncem, pa se vrtijo okoli nje. Omenjenemu učenjaku je uspelo uveljaviti to novo

razumevanje veselja, vendar s težavo in za ceno dosmrtnega hišnega pripora. Vsa ta prepričanja in dogme so v filmu postavljeni pod vprašaj, predvsem v prizoru, ki se odvija v polkrožnem avditoriju Akademije znanosti, in v dialogu med profesorjem in predsednikom Akademije.

Slika D3 upodablja človeka, ki se klanja simbolom znanosti. S tem dobro ponazarja opazno tendenco filma, da bi se ponorčeval iz zbora samovšečnih mož. Ti so namreč prepričani, da so edini varuhi znanstvene resnice. Šopirijo se z gotovostjo – denimo o tem, da se Sonce vrti okoli Zemlje –, namesto da bi pozdravljali dvom, premislek, radovednost in širino duha.

D4 - Vsi enakopravni, vsi drugačni

Slika D4 prikazuje temnopolto deklico, ki je sama v ogradi, obkrožajo pa jo belopolti gledalci. Slika priključuje v spomin prizor, v katerem princa po predstavitvi v Akademiji znanosti postavijo na ogled v živalskem vrtu.

V obeh primerih nas presune brezsravno ločevanje posameznikov, ki vendarle pripadajo isti vrsti, naj bo ta opičja ali človeška. Fotografijo D4 so posneli na svetovni razstavi v Bruslju leta 1958. Takrat v večini zahodnih držav temnopolto prebivalstvo ni bilo zelo številčno. Velike razstave so bile priložnost, da so ob eksotičnih živalih postavili na ogled »primerke« iz koloniziranih držav. Leta 1958 je bila ta praksa že pretežno stvar preteklosti, je bila pa zelo pogosta v drugi polovici 19. in začetku 20. stoletja. Danes takim razstavam rečemo človeški živalski vrtovi. Tovrstni dogodki so pritegnili množice obiskovalcev. Včasih so ljudem celo preperečevali, da bi se preveč približali, kar je prikazano tudi v filmu. V obeh primerih se očitno kaže hierarhija, ki ljudi – ali v filmu opice – deli v dve kategoriji. Samooklicani višji sloj so prvorazredni prebivalci. Drugorazredni prebivalci pa veljajo za manjvredne in bližje živalskemu svetu.

Pojem rase, povezan s človeško vrsto, se je pojavil v 19. stoletju, vendar v pomenu, kakršnega so od 17. stoletja pripisovali živalskim »rasam«. Rasizem se je odtlej širil, podpirale in spodbujale pa so ga znanstvene teorije, kakršno je razvil Arthur de Gobineau. V svojem *Eseju o neenakosti človeških ras*, ki je v več delih izšel v 50. letih 19. stoletja, je de Gobineau trdil, da se človeška vrsta deli na več ras po hierarhiji, na čelu katere je bela rasa. Številni znanstveniki so tej poti sledili. Teorija je bila obče ovržena šele po koncu druge svetovne vojne, ko se je razkril nacistični genocid nad evropskimi Judi. Pri Unescu so nekaj let po koncu vojne obsodili rabo besede »rasa« in začeli raje govoriti o »etničnih skupinah«. Pri definiranju različnih skupin ljudi so genetska merila nadomestili z drugimi, večinoma kulturnimi merili, kot so jezik, način življenja, običaji, verovanje ipd. Čeprav znanstvenega rasizma ni več, pa je rasizem v družbi, ki je iz njega izšel, zelo trdovraten. Film z načinom reprezentacije ravnanja, ki ga je deležen princ, obsoja zavračanje drugačnosti in očitke o manjvrednosti.

D5 - Nedejavnost oblasti

Vzporednice med sliko D5 (delo z izvirnim naslovom 'Devolved Parliament' oz. Parlament involucije sodobnega umetnika Banksyja) in Akademijo znanosti, upodobljeno v filmu, so očitne, četudi na sliki D5 predstavniki ljudstva sedijo v pravokotnem avditoriju. Tudi opičji zbor obkroža središče s treh strani. Na sredini prostora za mizo sedi predsednik. Ob njem stoji član zbora z debelim svežnjem, ki je videti kot poročilo profesorja Abervracha.

Obe upodobitvi, tako upodobitev Akademije znanosti v filmu kot upodobitev poslanske zbornice britanskega parlamenta na Banksyjevi sliki, se vsaka s svojim načinom reprezentacije norčujeta iz centra moči. V filmu se akademiki vedejo kot otroci in po avditoriju pošiljajo papirnata letala. Z mislimi so povsem drugje in se sovražno odzovejo tako na Victorjevo utemeljitev kot na idejo, da bi ponovno premislili o svojih prepričanjih. Na sliki D5 vsi poslanci

napol spijo, vključno s predsednikom poslanske zbornice. Videti so odsotni in povsem brezbržni do dogajanja.

Nobena od upodobitev ne govori o tem, kako se v resničnem življenju vedejo in živijo opice. Obe govorita o človeški družbi in njenih posebnostih, v tem primeru o oblastnih strukturah – bodisi znanstvenih ali političnih – in posameznikih, ki jih utelešajo in ki so slepi za realne razmere, ozkogledi in odtujeni. Režiser in ulični umetnik tako rekoč pozivata odločevalce, naj se zbudijo in se zavedo, kakšno je realno stanje ter kakšno vlogo in dolžnosti imajo pri oblikovanju prihodnosti sveta.

D6 - Kakšna je vloga človeka v svetu?

Britanski prirodoslovec Charles Darwin je leta 1859 objavil knjigo *O nastanku vrst*. To zajetno delo je zbirka njegovih teorij, temeljijo pa na njegovih večletnih opazovanjih. Ugotovil je, da so vsa živa bitja na Zemlji nastala po dolgem zaporedju bioloških sprememb, za katero se je pozneje uveljavil izraz 'evolucija'. V tistem času je bila ta teorija v popolnem nasprotju z verskim prepričanjem, po katerem je Bog ustvaril svet in vsa bitja, ki naseljujejo Zemljo, tudi človeka, ki je v tem sistemu dobil posebno vlogo. Človek je bil torej pred tem v središču stvarstva, nato pa je bilo njegovo mesto v svetu postavljeno pod vprašaj. Po tej novi teoriji je človeška vrsta zgolj ena od živalskih vrst, ki izhaja iz drugih živalskih vrst.

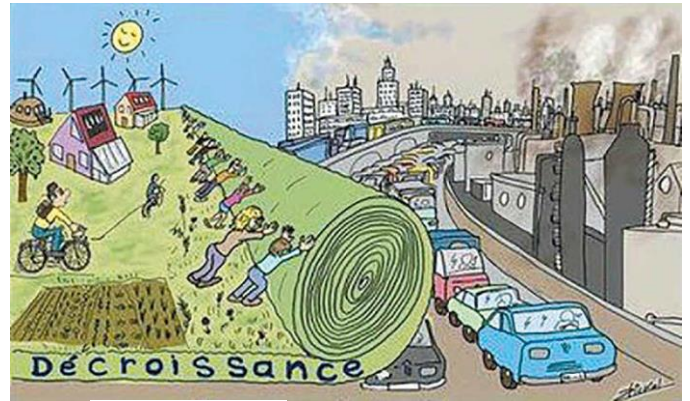
Darwin je denimo razvil idejo, po kateri imata človek in opica skupnega prednika. Tedaj je bila ta ideja izjemno provokativna, saj je pomenila prelom z verskimi prepričanji, starimi dva tisoč let. Omenjena vrsta naj bi izginila pred šestimi milijoni let, ko se je razcepila na dvoje. Veji sta se nato vzporedno razvijali po načelu naravne selekcije. Iz vsake veje je v nekem okolju preživel primerek, ki je bil temu okolju najbolj prilagojen, in to na račun najšibkejših, ki so bili obsojeni na izumrtje. Evolucijsko teorijo upodablja slika D6.

Povezavo med to sliko in filmom je vsekakor težje vzpostaviti kot druge, saj v filmu ni prizora, ki bi neposredno govoril o tej temi. Da povežemo oba načina dokumentiranja, torej film in sliko D6, moramo razmišljati abstraktno. Abstraktno mišljenje je spretnost, ki je mlajši učenci običajno še ne obvladajo, četudi so dovolj stari za ogled *Prinčevega potovanja*. Če so učenci ob začetku vaje izbrali to sliko, so najverjetneje opazili zgolj sorodnost med človekom in živaljo – natančneje med človekom in opico –, na podlagi katere so bili primati izbrani za posredno, subjektivno ponazoritev človekove družbe. Na ta način lahko opazujemo svoje lastno vedenje, a z nekaj distance, ki omogoča razmislek.

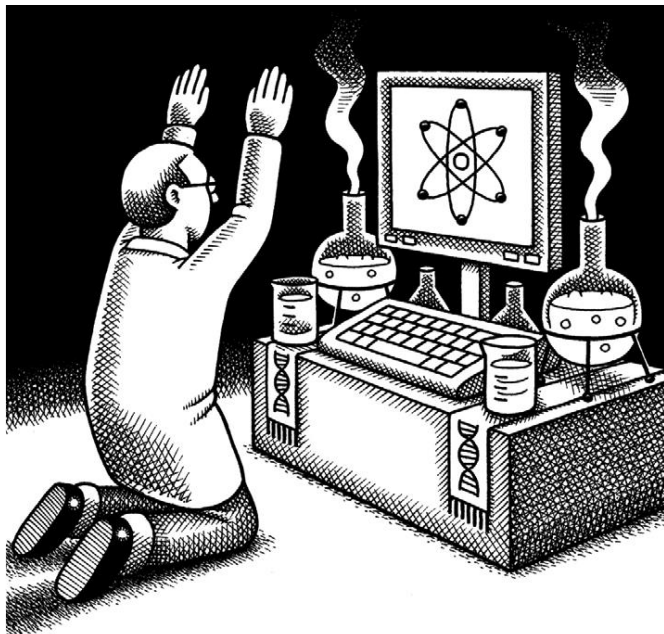
Nekateri starejši učenci/dijaki bi utegnili pri vaji v interpretaciji filma priti še dlje, torej razmišljati tudi o konkretnih vidikih stanja človeka. Človek je v nasprotju z drugimi živalmi sposoben misliti, reflektirati, utemeljevati, se sporazumevati z jezikom, izražati čustva, organizirati družbo in razvijati kulturo sistema vrednot. Te vidike opazuje profesor Abervrach pri pisanju poročila. Princa v nasprotju s splošnim mnenjem članov akademije jasno prepozna kot pripadnika svoje vrste. Spraševanje o stanju človeka ter o človekovi vlogi v živalskem svetu je tako v središču filma Jeana-Françoisa Laguionieja, znašlo pa se je tudi v središču medijske pozornosti, ko se je po letu 2010 z nekaterimi konkretnimi akcijami močneje uveljavilo protispecistično gibanje, ki nasprotuje diskriminaciji na podlagi vrste.

D1

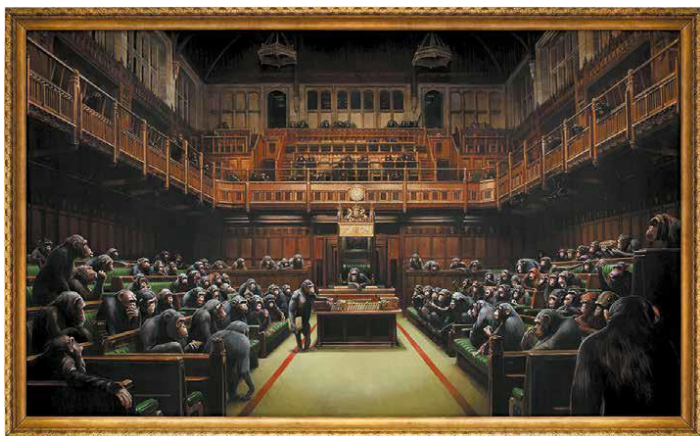
D2 – Odrast

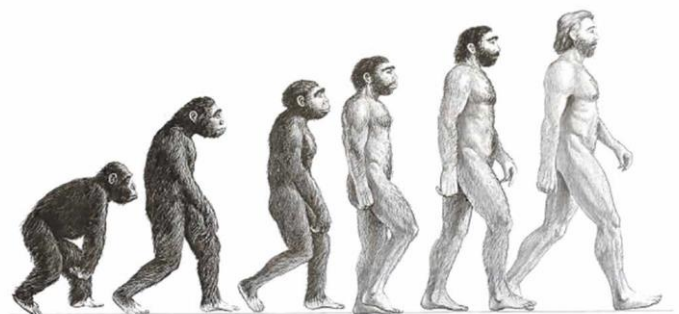
D3

D4

D5 – Banksy, *Parlament involucije*, 2009. Sliko so nedavno prodali za več kot enajst milijonov evrov.

D6

PRIPOROČENE FILMSKOVZGOJNE DEJAVNOSTI

DELAVNICA ANIMIRANEGA FILMA

Delavnice animiranega filma učencem/dijakom omogočajo, da se v praksi seznanijo z ustvarjalnim procesom animiranega filma in njegovimi značilnostmi, ter jim nudijo možnost lastnega umetniškega izražanja in ustvarjalne refleksije tem, ki jih film izpostavlja. Eden izmed izvajalcev delavnic animiranega filma in nosilcev vzgojno-izobraževalnega programa animiranega filma je Društvo Slon, ki pripravlja delavnice za [osnovne](#) in [srednje šole](#). Z mlajšimi učenci lahko animirani film samostojno raziskujete s pomočjo [knjižice Animirani film](#) (Knjižna zbirka Kinobalon), pri starejših učencih in dijakih pa vam je lahko v pomoč tudi [priročnik Animirajmo!](#).

SPOZNAJTE POKLIC ANIMATORJA

Z učenci/dijaki si oglejte [kratki dokumentarni film](#), v katerem slovenska animatorja Špela Čadež in Kolja Saksida spregovorita o čarobnosti animiranega filma.

